

1991. november 8.

NEM FONTOS LEAR KORA

NEM FONTOS LEAR KORA

Ma este mutatja be a Madách Színház – Mészöfy Dezsd fordításában, Kerényi Imre rendezésében – a Lear királyt.

– A legtöbb „nagy formátumú” prózai színész titokban dédelgetett álma, hogy eljátszhassa ezt a szerepet! Most Huszti Péter öltheti fel a palástot, illesztheti fejére a koronát. Kérte? Kapta? Várta?

– Minden színész, aki csak egyszer is találkozott a színpadon Shakespeare-rel és megérintette „a természet felének” géniusza, vágyik arra, hogy ismét, újra meg újra összemérhesse vele erejét, tehetségét. Negyedszázados színészi pályafutásom legszebb ajándéka, hogy sokszor, és számomra mindig jó időben részesülhettem ebben a kitudtetésben. Túl a hálás szereplehetőségen, sok magánéleti és művészi problémámon átsegített, mert behatolt a lelkem még általam is ismeretlen mélységeibe. Ő mindent tud az emberről! A szerelemről és a féltékenységről, a barátságáról és a gyűlöletről, a hatalmi mámorról és elvesztésének gyötrelmeiről, a szülő-gyermek, a férfi-nő viszonyáról. Az egész életről.

– Korábbi Shakespeare-szerepei?

– Széles a skála. Hector a Troilus és Crescidában, Demetrius a Szentivánéji álomban, Jágó az Otellóban, Hamlet. Aztán fantasztikus vígjátéki alakjai: a derű árnyékában ugyanannyi a keserűség, a megszenvedett élettapasztalat, mint drámáinak sorsüldözött szereplőiben. Gondolok a Makrancos hölgy Petrucchiójára, A lóvá tett lovakon Don Armandájára, A vízkeresz Boffen Tóbiására. Mint látja, kijártam a shakespeare-i iskolát. Mégis, amikor Kerényi Imrével elhatároztuk, hogy nekigyürkőzünk, szorongva

olvastam el újra a drámát. Mert Lear alakja legtöbbször képzeletében aggasztóként él. Pedig ahogy elindultak a próbák, s kezdtünk elmerülni a történetben, én meg a szerepben, fokozatosan felismertük, rádöbbentünk arra, hogy egyáltalán nem fontos, hány éves is a király. Ezt igazolták később azok a Shakespeare-rel és műveivel foglalkozó hazai és külföldi szakkönyvek, tanulmányok, amelyeket a nyáron nagy figyelemmel olvastam. Kiderült, hogy Leart külföldön, elsősorban szülőhazájában, Angliában többnyire negyvenes korú színészek játszották, de még engem is meglepett, hogy Sir Laurence Olivier 39 évesen alakította, hatalmas sikerrel. Nem véletlenül! Sokkal izgalmasabb a dráma, ha nem egy kriptajelölt, hanem egy élete-ereje teljében lévő uralkodó vágja sutba hatalma jelképeit, hogy új, szabad életet kezdjen, abban az illúzióban ringatva magát, hogy azért továbbra is megőrizheti rangját, kiváltságait. Tévedése porba sújtja, büneliért megjárja a földi purgatóriumot, de ennek köszönheti, hogy halála előtt megboldogul. Nem úgy, mint azok, akik életük során nem szenvedtek büneliért, és ezért „odaát” vár rájuk a pokol...

– Eredeti Lear-értelmezés!

– Vállalom! Már csak azért is, mert ahogy múlnak felettem az évek, úgy érzem, hogy egyre többet tudok a mi csalafinta és életveszélyes mesterségünkéről, hivatásunkról. Minden Shakespeare-szerep örüle-tes kihívás és gyötrelmesen gyönyörű küzdelem!

– Hazai mércével szokatlanul sokáig tartottak az előkészületek!

– Remélem, hogy nem hiába! Négy hónapig folytak a próbák, májustól – a

nyári szünettel megszakítva – mostanáig. Az utolsó hetekben nemcsak délelőtt, hanem délután, sőt éjszaka is dolgoztunk egy-egy mondaton, jelzésen, gesztuson. Néha nagyon fárasztó volt ez a hajítás, de ha egy túsulatság megadatik a lehetőség, az aján-dék, hogy ezt a művet elő-adja, nem szabad takarékoskodnia az idővel, energiával! És még valami: egy csapatra való fiatal, egy új Madách-generáció mutatkozik be az előadáson. Azok az ifjú kollégák, akiknek ez nagy iskola lesz, erőt, muníciót ad a további fejlődésükhöz. Emlékszem: a Hamlet, a Jágó után engem is sokáig elkísértek a szerepek, az alakítások emlékei. Egyszersmind átsegítettek új akadályokon. Egészen más műfajú és másról szóló darabokban is fel tudtam használni ezeket a tapasztalatokat, fel tudtam idézni magamban azokat az érzelmeket, indulatokat, amelyeket a brit óriás „termelt ki” belőlem.

– Látott-e, ismert-e korábbi Lear-alkításokat?

– Bartos Gyula, Kiss Ferenc, Básti Lajos legendás alakításairól sajnos csak hallottam. De láttam Szege-den Bessenyei Ferencet, és a Vígszínházban Peter Brook „bőrbe kötött” Lear-jét: Paul Scofieldot (utána az összes magyar színház bőrbe öltöztött), Londonban pedig a kitudó Michel Gambont.

– Van premierfája?

– Nagyon nem szeretem a premiereket! Tudjuk, hogy ilyenkor nem a közönség ül a nézőtéren, hanem azok, akik „számitanak”, akik előtt nem játszani kell, hanem produkálni magunkat. Szerencsére a második-harmadik este után megnyugszunk. Ezek a „hét-köznapi” előadások az igazi premierok.